

1 Která z následujících vět obsahuje pravopisnou chybu?

- A) Fotografie zcela vymýceného pralesa nás vyděsily.
- B) Rodiče mě za odbytý domácí úkol pokárali jenom mírně.
- C) Plamenné projevy politiků rozdmýchaly v divácích veliké vášně.
- D) Účinný lék pro lidi s kolísavým krevním tlakem vynalezli vědci nedávno.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 2–7

TEXT 1

(1)

Kdo snídá špek a tlustě si ho krájí,
kdo pořád slídí a nic nechce najít,
kdo usne, jenom když má v dlani minci,
kdo z hlavy má jen stojan na čepici,
a přitom v nebi chtěl by housle hrát,
ten bude v pekle bubnovat.

Kdo vždycky pro nic za nic ztropí povyk,
kdo pořád mluví, aniž něco poví,
kdo za dvě zlatky vyměnil by duši,
kdo hlavu má jen na nošení uší,
a přitom v nebi chtěl by housle hrát,
ten bude v pekle bubnovat.

(2)

Kdo ze všech dveří poníženě couvá,
kdo kozí nohu pod peřinu schoval,
kdo v hlavě nemá a má pořád v gatích,
kdo se ti směje, když jsi srdce ztratil,
a přitom v nebi chtěl by housle hrát,
ten bude v pekle bubnovat.

Nekrmte čerty, co se krčí v křoví,
stejně vám nikdy, nikdy neodpoví!
Proč svět je jako kolotoč?
A jenom řeknou: „Čert ví proč!“

(T. Belko, Čert ví proč, upraveno)

TEXT 2: Epizeuxis – opakování stejného slova bezprostředně za sebou v jednom verši.

2 Které z následujících tvrzení o úsecích podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?

- A) V prvním podtrženém úseku se píše o někom, kdo pořád zbytečně utrácí peníze.
- B) V druhém podtrženém úseku se píše o někom, kdo stále vede bezobsažné řeči.
- C) Ve třetím podtrženém úseku se píše o někom, kdo vlastní hloupost skrývá za zvědavost.
- D) Ve čtvrtém podtrženém úseku se píše o někom, kdo se vysmívá vlastnímu neštěstí.

3 Vypište z druhé části TEXTU 1 jeden celý verš, v němž se vyskytuje epizeuxis.

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

4 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá TEXTU 1 (A), nebo ne (N):

- 4.1 Jde o ukázkou neuměleckého textu.
- 4.2 Celkový počet slok je sudý, každá sloka obsahuje sudý počet veršů.
- 4.3 Poslední dva verše v poslední sloce mají stejný počet slabik.
- 4.4 V poslední sloce se každý lichý verš rýmuje s bezprostředně následujícím veršem.

5.1 Napište spisovné dvouslabičné podstatné jméno, které je příbuzné se slovem HLAVA a zároveň se skloňuje podle vzoru PÍSEŇ.

5.2 Napište spisovné tříslabičné podstatné jméno, které je příbuzné se slovem BUBNOVAT a zároveň se skloňuje podle vzoru PÁN.

6 Který z následujících úseků TEXTU 1 se nejvíce podobá českému ustálenému slovnímu spojení s významem mít strach?

- A) má pořád v gatích
- B) pro nic za nic ztropí povyk
- C) ten bude v pekle bubnovat
- D) za dvě zlatky vyměnil by duši

7 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se nejvýrazněji uplatňuje kontrast?

- A) proč svět je jako kolotoč
- B) snídá špek a tlustě si ho krájí
- C) pořád slídí a nic nechce najít
- D) ze všech dveří poníženě couvá

8 Která z následujících možností obsahuje chybu v interpunkci?

- A) Badatel se zaměřil na české dějiny, zejména na období středověku.
- B) Během loňského roku jsme přijali víc lidí, než jsme původně zamýšleli.
- C) Potřebuje trénovat každý den, a proto zažádal o individuální studijní plán.
- D) Podle statistických údajů z loňského roku, spotřeba mléka prudce vzrostla.

9 Seřad'te jednotlivé části textu (A–E) za sebou tak, aby byla dodržena textová návaznost:

A) Nakonec mou pozornost v jednom z nich upoutala tři jména: rumunský Varacolaci, nemrtvá bytost v podobě krásného člověka, slovenský Nelapsi, stvoření tak silné, že dokázalo během hodiny zmasakrovat celou vesnici, a italský Stregoni benefici.

B) Vypadalo to, že si je lidé vymýšleli, aby měli vysvětlení pro vysokou úmrtnost malých dětí a omluvili nevěrné muže. Ani nevím, kolik článků jsem přečetla.

C) Byla to úleva, najít aspoň tuhle informaci, která potvrzovala existenci hodných upírů. Pořád toho ale bylo málo. Rozčileně jsem vypnula počítač. Je to tak hloupé. Sedím v pokoji a hledám informace o upírech. Co se to se mnou děje?

D) O tom posledním tam byla jen krátká zmínka. Je to upír, o němž se říká, že je na straně dobra a je nepřítelem všech zlých upírů.

E) Nechápal jsem, co se kolem mě děje. Je možné, že Cullenovi jsou upíři? Zapnula jsem počítač a začala hledat cokoli, co by mi pomohlo. Většina pověstí o upírech se točila kolem krásných žen jako démonů a dětí jako obětí.

(S. Meyerová, *Stmívání*, upraveno)

9.1____ 9.2____ 9.3____ 9.4____ 9.5____

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 10

Příklad věty dvojčlenné: *Na horách padal sníh.*

Příklad věty jednočlenné: *Na horách sněžilo.* (Věta nemá podmětovou část.)

10 Rozhodněte o každé z následujících vět, zda je jednočlenná (A), nebo ne (N):

10.1 V zámku starých vrat zaskřípalo.

10.2 V poledne se strhla prudká bouře.

10.3 Kvůli probdělé noci ho bolela hlava.

10.4 Kvůli odhozeným nedopalkům často hoří.

11 Přiřad'te k jednotlivým definicím (11.1–11.3) literární žánr (A–E), který dané definici nejlépe odpovídá, a patří tedy na vynechané místo (*****) v definici: (Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

11.1 ***** je krátký, často veršovaný žánr vyjadřující zkušenosti člověka s přírodními podmínkami a počasím.

11.2 ***** je žánr oslavující výjimečné činy osobností šířících křesťanskou víru, líčí se zde jejich život a mučednická smrt.

11.3 ***** je příběh ze života bohů a hrdinů. Je zde zobrazeno, jak si kdysi dávno lidé vykládali původ a fungování světa a člověka.

A) báje

B) legenda

C) romance

D) anekdota

E) pranostika

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 12

Loni mi nabídli, abych se stal lyžařským instruktorem ve Vysokých Tatrách. Mým úkolem bylo naučit lyžovat osmileté chlapce. Jakmile kluci nabyli trochu sebevědomí, zlákal je večerní jízdy. Nakonec mně přemluvili.

Samozřejmě jsem jim vysvětlil, jak se mají na uměle osvětlených svazích pohybovat. Myslel jsem, že mi děti rozuměly. Během jediné hodiny však zmizeli dva žáčci. Začala rozsáhlá záchranná akce. Celí zoufalí jsme zprvu zamířili k vleku, ale po chlapcích ani stopy. Když jsem z blízkého lesa uslyšel vytí vlků, marně jsem zaháněl hrůzné vydiny rozsápaných tělíček. Díky vynikající práci záchrannářů jsme se ale s oběma dětmi po dvou hodinách šťastně zhledali. Pavlovi se nic nestalo, Petr měl zlomenou holení kost.

12 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně. Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu. Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 13–17

TEXT 1

(1) Píše se rok 1968. Dnes už nás záběry z vesmíru příliš nepřekvapí. Když se ale v prosinci 1968 vydala do vesmíru posádka Apolla 8, miliony televizních diváků s úžasem sledovaly, jak se předměty vznášejí v kabině kosmické lodi a jak velitel letu, americký astronaut Frank Borman, doslova „visí ve vzduchu“. Stav beztlíže představuje nesmírnou zátěž, na niž je třeba astronauty připravit během náročného výcviku.

V pozemských centrech pro výzkum vesmíru je stav beztlíže simulován (např. pomocí rychlovýtahů). Nápodoba však není úplně věrná: jednak je doba simulovaného stavu beztlíže kratší než při pobytu ve vesmíru, jednak není možné zcela zrušit působení magnetického pole Země. I tak se ale lze o stavu beztlíže dozvědět mnoho užitečného.

Na základě dlouhodobého pozorování astronautů kosmičtí lékaři konstatovali, že stav beztlíže vyvolává jakousi „vesmírnou nemoc“. Astronauti mají pocit, že se **propadají do prázdna**, protože nedokáží rozlišit, kde je nahoře a kde dole. V důsledku toho je jim nevolno. Beztlížný stav způsobuje také emoční napětí či halucinace, k tomu se připojují i potíže motorické povahy.

(2) Vědecké experimenty také prokázaly, že stav beztlíže může vyvolat závažné defekty chromozomů, které mohou mít za následek potomstvo neschopné života. Jak na to vědci přišli? V roce 1967 kroužil 42 hodin kolem Země americký satelit s rostlinným a živočišným materiálem. Kvůli absenci zemské přitažlivosti došlo k poškození zárodků mušky octomilky obecné – z poškozených larev se sice vyvinuly mušky, ty však brzy zahynuly. Negativní vliv měl beztlížný stav i na rostliny.

Lze tedy dosáhnout toho, aby člověk zvládl stav beztlíže bez jakékoli újmy? Těžko říct. Podle některých vědců je možné, že na konci roku 2040 budeme mít gravitaci Země pod kontrolou. **Kdyby se to podařilo**, zdraví astronautů by nebylo tolik ohroženo. (R. Gööck, *Poslední záhady světa*)

TEXT 2

Sousloví je ustálené spojení dvou nebo více slov, které se používá ve větě jako jeden celek s vlastním významem. Jednotlivé složky sousloví nelze nahradit synonymy, protože význam slovního spojení by se změnil, například ve větě *Studuje na vysoké škole* nelze slovo *vysoký* nahradit synonymem *velký* – *Studuje na velké škole*.

13 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N):

- 13.1 Kvůli problémům s orientací v prostoru pociťují astronauti nevolnost.
- 13.2 Tzv. vesmírná nemoc byla poprvé diagnostikována u Franka Bormana.
- 13.3 Potomci astronautů, kteří zažili stav beztlíže, mají nenávratně poškozené chromozomy.
- 13.4 Magnetické pole Země ovlivňuje simulaci stavu beztlíže v pozemských centrech pro výzkum vesmíru.

14.1 Napište druh vedlejší věty tučně vyznačené v první části TEXTU 1.

14.2 Napište druh vedlejší věty tučně vyznačené v druhé části TEXTU 1.

15 Která z následujících možností nejlépe vystihuje hlavní myšlenku TEXTU 1, a byla by tedy jeho nejvhodnějším nadpisem?

- A) Náplň práce kosmických lékařů
- B) Televizní přenosy letů do vesmíru
- C) Simulace stavu beztlíže rychlovýtahy
- D) Problémy spojené se stavem beztlíže

16 Ve které z následujících možností se vyskytují alespoň dvě sousloví? Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

- A) octomilka obecná, závažné defekty, náročný výcvik
- B) náročný výcvik, magnetické pole, octomilka obecná
- C) americký astronaut, nesmírná zátěž, závažné defekty
- D) magnetické pole, americký astronaut, nesmírná zátěž

17 Které z následujících tvrzení nelze na základě informací obsažených v TEXTU 1 považovat za jednoznačný fakt?

- A) V prosinci 2040 budou mít lidé kontrolu nad gravitací Země.
- B) V prosinci 2018 uplyne od letu Apolla 8 do vesmíru padesát let.
- C) V roce 1968 zažil velitel letu Apolla 8 během svého letu stav beztlíže.
- D) V roce 1967 satelit s biologickými vzorky obíhal Zemi necelé dva dny.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 18

Kolega *klamaný situací na pracovišti nejdříve *kritizoval nové vedení a pak si šel *hánět novou práci.

18 Na vynechaná místa (*) ve výchozím textu je třeba doplnit s/z tak, aby text byl pravopisně správně. Ve které z následujících možností jsou s/z uvedena v odpovídajícím pořadí?

- A) s – z – s B) s – s – z C) z – z – s D) z – s – z

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 19–23

(1) Ráno vyrážím na lov. Jakmile se ocitám mezi stromy, beru si z tajného úkrytu luk a šípy. V lese je jídlo, pokud ho umíte najít. Za pytlacení sice hrozí v **celém** našem Dvanáctém kraji **přísné** tresty, já ale riskuji. Pro matku a pro Prim, svou mladší sestru.

Na obvyklém místě čeká jediná osoba, s níž se cítím svobodně. Hurikán. Mohl by být mým bratrem. Je zhruba stejně vysoký jako já, má také stejně šedé, **pronikavé** oči a rovné hnědé vlasy. Příbuzní však nejsme. Po několika hodinách máme dva zajíce a čtyři litry lesních jahod. Při cestě domů se stavujeme na **černém** trhu, kde zajíce vyměníme za čerstvý chléb. Většina stánků už je teď zavřená. Dnes se totiž bude losovat.

(2) Kdysi se kraje vzbouřily proti nadvládě Kapitolu. Krvavá vzpoura byla potlačena a jako připomínka Temných dnů vznikly Hladové hry. Každý rok každý z dvanácti krajů musí dodat jedno děvče a jednoho chlapce, kterým se říká splátcí. Čtyřicet splátců pak bojuje v kapitolské aréně na život a na smrt. Poslední přeživší vyhrává.

Do slosování jste zařazeni ve věku dvanácti let. Vaše jméno se toho roku ocitne v osudí jednou. Ve třinácti jste tam dvakrát a tak dále. Naposled jste losováni v osmnácti. Systém losování není spravedlivý, nejchudší lidé to vždy odnesou nejvíc. Když hladovíte, můžete k povinnému zápisu do osudí přidat ještě další. Za jeden zápis navíc získáte roční přísun obilí a oleje pro sebe. Totéž můžete udělat pro každého člena rodiny. Dnes, v mých šestnácti letech, bude v dívčím osudí dvacet lístků s mým jménem. Katniss Everdeenová.

(S. Collinsová, *Hunger Games – Aréna smrti, upraveno*)

19 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N):

- 19.1 Hurikán je jediným svobodným člověkem ve Dvanáctém kraji.
19.2 Při bojích v kapitolské aréně každoročně zemře čtyřicet lidí z dvanácti různých krajů.
19.3 Čerstvý chléb lze ve Dvanáctém kraji získat pouze výměnou za zvěř ulovenou bez oprávnění.
19.4 Člověk, který je zařazen do slosování, má v šestnácti letech v osudí minimálně pět lístků se svým jménem.

20 Která z následujících informací není obsažena ve výchozím textu?

- A) kolik přesně měří Katniss Everdeenová B) jakou barvu očí má Katniss Everdeenová
C) jak se jmenuje sourozenec Katniss Everdeenové
D) ve kterém z dvanácti krajů žije Katniss Everdeenová

21.1 Vypište z první části výchozího textu přídavné jméno užitá v druhém stupni.

21.2 Vypište z první části výchozího textu všechna podst. jména, která jsou v textu užitá v 7. pádu. Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

22 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje přívlastek neshodný?

(Posuzované úseky jsou ve výchozím textu podtrženy.)

- A) beru si z tajného úkrytu luk B) navíc získáte roční přísun obilí
C) vaše jméno se toho roku ocitne D) po několika hodinách máme dva zajíce

23 Kterou z následujících dvojic slov lze v kontextu výchozího textu považovat za synonyma?

(První slovo z dvojice vždy pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

- A) přísné – tvrdé B) celém – hotovém C) černém – tmavém D) pronikavé – prudké

24 Přiřaďte k jednotlivým tvrzením (24.1–24.4) příslušnou dvojici slov (A–F), která patří na vynechané místo (***) v tvrzení: (Pořadí slov ve správném řešení musí odpovídat pořadí slov zvýrazněných v daném tvrzení. Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)**

- 24.1 Mezi slovy *pták* a *křídlo* je stejný významový vztah jako mezi slovy *****.
24.2 Mezi slovy *noha* a *chůze* je stejný významový vztah jako mezi slovy *****.
24.3 Mezi slovy *houska* a *pečivo* je stejný významový vztah jako mezi slovy *****.
24.4 Mezi slovy *pšenice* a *mouka* je stejný významový vztah jako mezi slovy *****.

- A) vlak a auto B) nůž a krájení C) dům a střecha
D) dřevo a truhlář E) hedvábí a šátek F) sochař a umělec

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–29

(1) Ještě nedávno bylo prozkoumávání opuštěných objektů pouze výstředním způsobem trávení času. Dnes se této aktivitě říká urbex. Statisíce mladých lidí vyhledávají chátrající budovy a snaží se foťákem zachytit jejich kouzlo. Fotky pak sdílejí na internetu. Někteří lidé vnímají urbex jako dost špinavou zábavu, pro jiné však představuje možnost nevšedního dobrodružství.

***** Jedním z nich je, že nesmí zasahovat do interiérů ani okolí domu. Dále také fanouškům svých snímků nikdy neprozrazují adresu objektu. Dobře vědí, co by mohlo hrozit. Vymláčená okna, kupy odpadků, zkrátka úplná devastace objektu.

Urbex však není zcela neškodným koníčkem. Kromě rizika vážného úrazu jde i o vědomé porušení zákona. Urbexáci totiž dobře vědí, že na soukromý pozemek vstupují bez souhlasu jeho majitele.

(2) Je více než možné, že se někdy zákon změní, protože i urbex má jistá pozitiva. Průzkumníci mohou prostřednictvím svých fotek zaznamenat skutečně poslední okamžiky existence historické stavby. „Oni třeba vyfotí něco, čemu jsme dosud nevěnovali pozornost, ale co může v brzké době zaniknout. To je velice důležité,“ říká architekt Zdeněk Lukeš.

(www.ceskatelevize.cz, upraveno)

25 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?

- A) Lidé věnující se urbexu vědí, že tato činnost je nelegální.
- B) Lidé věnující se urbexu zakládají na sociálních sítích uzavřené skupiny.
- C) Objekty vhodné pro prozkoumávání v rámci urbexu stojí výhradně na samotě.
- D) Objekty prozkoumávané v rámci urbexu jsou často devastovány, a proto chátrají.

26 Která z následujících vět nejspíše patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

- A) Většina průzkumníků si nejdřív prostuduje instrukce.
- B) Většina průzkumníků důsledně dodržuje nepsaná pravidla.
- C) Většina průzkumníků si naplánuje postup při zkoumání objektů.
- D) Většina průzkumníků nejdřív nakreslí plán zkoumaného objektu.

27 Vypište z druhé části výchozího textu všechna příslovečná určení času.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

28 Které z následujících sloves je nedokonavé?

- A) zachytit
- B) zaniknout
- C) zasahovat
- D) zaznamenat

29 Ve kterém z následujících úseků podtržených ve výchozím textu nejsou všechna slova užita ve stejném pádu? Jednotlivé možnosti je nutné posuzovat v kontextu výchozího textu.

- A) rizika vážného úrazu
- B) souhlasu jeho majitele
- C) existence historické stavby
- D) možnost nevšedního dobrodružství

30 Která z následujících vět obsahuje pravopisnou chybu?

- A) Květy růžových lilí voněly omamně.
- B) Cesta z údolí stoupala vzhůru příliš strmě.
- C) O své pravdě byl zcela nezlomně přesvědčen.
- D) Na ulici nás zaujali dva ničemně vypadající výrostci.